

*«Це означає, що в нашої молоді треба виховувати свідомість своєї національної окремішності, себто свого національного «я» (Г. Ващенко). Пояснювально-ототожнювальний сполучник *цебто* також вживається в різних стилях мови: «...я іноді хворію на ностальгію, *цебто* у мене з'являється нудьга за Батьківщиною» (Ю. Яновський). Синонімами до сполучника *позаяк* можуть бути *тому, що; через те, що, оскільки*. Наприклад: «*Позаяк цікавого не маю що писати, тягтиму далі свою подорож, хоч, може, вона тобі теж не цікава*» (Михайло Коцюбинський). Сполучникам *як би не, який би не* відповідають правильні варіанти *хоч би як, хоч би який*. Треба висловлюватись правильно по-українському: «*Без освіти нічого не осягнеш, хоч би як того хотів*»; «*Не тонкощі сюжетоскладання, хоч би які винахідливі вони були, цікавлять нас*». Так усталилося в нашій класиці й живому народному мовленні, отож не треба від цього відступатись: «*Не до пари голубоньці горобець, хоч який він прехороший молодець*» (Л. Глібов) [1, с. 159]. Сполучник *або* вживаємо для підкреслення того, що з низки перелічуваних дій, предметів та явищ можна вибирати тільки щось одне: «*Добудь нові слова, новії струни або мовчи*» (Леся Українка). Сполучник *чи* доречний тоді, коли з двох предметів та явищ можливі обидва варіанти: «*Нам потрібно йти на перемир'я чи це зашкодить веденню антитерористичної операції?*».*

Висновок. Мова є своєрідним живим організмом. Він зазнає безперервного розвитку, але так само постійно йому щось загрожує. Небезпечною для української мови впродовж тривалого часу була імперська політика русифікації. Тяжкими є її наслідки. Суржик став чи не найголовнішою проблемою української мови у ХХІ столітті. Коли слова з чужої мови вживаються бездумно, безсистемно, коли перекручується їх зміст і спотворюється звукове оформлення, це засмічує мову. Успішне впровадження українського мовного стандарту в контрольовані державою сфери управління й освіти та зміцнення культурного й інформаційного потенціалу української мови здатні суттєво вплинути на звуження простору побутування суржику.

Список використаних джерел

1. Безпояско О.К., Городенська К.Г., Русанівський В.М. Граматика української мови. Морфологія. Київ: Либідь, 1993. – 334 с.
2. Городенська К.Г. Сполучники української літературної мови Київ : Видав. дім Дмитра Бураго, 2010. – 204 с.

Ходакевич О.Г.

кандидат психологічних наук, доцент кафедри іноземних мов факультету фінансів Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

Мендрух Ю.М.

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов факультету фінансів Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

Остапенко Е.О.

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри іноземних мов факультету фінансів Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ

***Анотація.** У тезах розглядається поняття мовна особистість, зазначаються основні теоретичні підходи до вивчення цього поняття, а також особливої уваги надано вивченню впливу соціокультурного аспекту на становлення мовної особистості.*

***Ключові слова:** мовна особистість, соціокультурний підхід.*

***Summary.** The paper considers the concept of «linguistic personality», indicates the main theoretical approaches to the study of this concept, as well as pays special attention to the influence of the socio-cultural aspect on the formation of linguistic personality.*

***Key words:** linguistic personality, socio-cultural aspect.*

Постановка проблеми. В період становлення української державності та мови, а також в часи суспільних трансформацій, бурхливого розвитку набувають комунікаційні процеси. Вивчення механізмів, як формується мовна особистість в такому середовищі, не лише сприяє збереженню та розвитку мови та культури країни, але й також має стратегічне значення в контексті державної безпеки та стійкості людей під час конфліктів та воєнного стану.

Аналіз останніх джерел чи публікацій. Поняття *мовна особистість* виступає об'єктом досліджень багатьох сфер соціо-гуманітарного знання, таких як філософії, лінгвістики, психології, соціології.

Представники філософського напрямку приділяють увагу структурі, ролі та комунікативним функціям мовної особистості. Відповідно до лінгвістичного підходу, людину не можливо вивчати поза її мовою.

Так, на думку Л. Мацько, мовна особистість виражається в мові та мовленні, реалізує як об'єктивні знання соціуму, так і суб'єктивні знання, що виділяють її на фоні мовної моди [2, с. 143].

О. Грищенко вважає, що мовна особистість володіє хорошими навичками усного та письмового спілкування та проявляється на словесно-семантичному, тезаурусному та мотиваційно-прагматичному рівнях [3].

Отже, можна зазначити, що кожна окрема мовна особистість вживає такі мовні засоби, які передають її індивідуальний мовний стиль.

Виклад основного матеріалу дослідження. На нашу думку, соціокультурні фактори є провідними у становленні мовної особистості. Мовна особистість формується під впливом таких чинників, як культурне середовище, освіта, соціальний статус, досвід життя тощо. При цьому соціокультурний аспект мовної особистості вивчає взаємозв'язок між мовою, суспільством та культурою. Це включає в себе розуміння того, як мова формується та використовується в конкретній культурі, як впливає на стосунки між людьми, та як відображає культурні цінності, традиції та ідентичність.

Мовна діяльність людини проявляється у єдності соціального і культурного. Ціннісний аспект мовної особистості містить загальнолюдські та національно-специфічні норми і цінності, які відображають історію і світосприйняття людей, об'єднаних культурою і мовою [1, с. 29].

Соціокультурний контекст впливає на мовлення та сприйняття мови: у кожній культурі є свої уявлення про правильність мовлення, ввічливість, використання сленгу, мовний рівень тощо. Цей аспект також вивчає взаємодію мов з соціальними структурами, такими як клас, рівень освіти, статус тощо. Наприклад, використання певних мовних форм може відображати соціальний статус людини чи її належність до певної групи.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, основні аспекти соціокультурного підходу у формуванні мовної особистості включають наступне:

1) Культурні цінності та норми впливають на вибір мовних засобів, стилів мовлення та комунікаційні стратегії. Деякі культури можуть віддавати перевагу формальному мовленню, тоді як інші можуть прагнути до більш неформального підходу.

2) Соціальні фактори, такі як соціальний клас, статус, етнічна приналежність, впливають на мовленнєву поведінку та вибір мовних засобів. Спосіб мовлення може відрізнятися в залежності від того, чи спілкується людина з рівними за статусом людьми, або з людьми з інших соціальних груп.

3) Мова може бути ключовим аспектом визначення культурної та особистісної ідентичності.

4) Дослідження впливу політики мови на мовну особистість та мовленнєві практики включає в себе аналіз мовних норм, стандартів та рівнів, які регулюються культурними, політичними та іншими соціальними факторами.

У цілому, соціокультурний підхід дозволяє отримати більш глибоке розуміння того, як мовна особистість взаємодіє з соціальним та культурним середовищем, у якому вона функціонує, та як цей контекст впливає на формування і вираження її мовленнєвої ідентичності.

Список використаних джерел

1. Боринштейн, Е. Р. (2014b). Особливості самореалізації особистості в сучасному українському суспільстві. Актуальні проблеми філософії та соціології. Серія: Філософія. С. 29–35.

2. Мацько Л.І. Мовна особистість Андрія Малишка як лінгвокультурологічний феномен національного виховання у світлі лінгвофілософії // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 16 Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики. 2013. Вип. 20. С. 141–146.

3. Gryshchenko, O. (2017). Linguistic personality: multiplicity and fake. *Studia Philologica*, URL: <https://studiap.kubg.e>. (Last accessed: 10.04.2024).